

וכך הוא נראה השבוע, ליד המשגיח במיפעל הבשר

לסכסך בין חברים ולהפריד ביניהם. למשל, היו מכניסים שני אנשים לאותו התא. לאחד היו מאפשרים יותר ביקור רים וטובות הנאה אחרות. המקופח היה חושך בחבר שלו. ולא פעם היו מריבות שנגמרו בפציעות וברקירות. לאחר מכן הפרידה הנהלת הכלא בין החברים שהפכו בינתיים לאויבים.

בת בחולון, אשה בחיפה

אני הבנתי תמיד שהאסון הגדול ביותר בכלא הוא הסמים. הסכרתי לאנשים שהשתמשו בסמים ושכניעתי אותם שזו לא דרך, ואפילו הצלחתי לגמול כמה אנשים, שמודים לי עד היום.

היום עושה גונדר סויה מאמצים גדולים למנוע את הכנסת הסמים לכלא ונותן אפשרות גמילה לאנשים, אבל זה לא מספיק. אני מצדי הייתי מוכן להסביר לנוער ולעבריינים בתחילת הדרך כמה האסון של הסמים גדול. אם היו מאפשרים לי, הייתי עושה את זה ברצון.

העניין הוא כזה שמיאשים את הבך אדם בכלא ומדכאים אותו, והמעשים הגרועים ביותר נעשים על-ידי אנשים שחיים בהרגשה שאין להם מה להפסיד.

אני הייתי מיואש ולא שיתפתי פעולה עם הנהלת הכלא. בגלל אותה הרגשה שלאף אחד לא איכפת ממני. עד שיום אחד החליט מנהל בית-

שלוש שנים, באותם תנאים קשים. בשנת 1981 קיבלתי אישור למישיפט חוזר. לא הצלחתי, ושוב אושר מאסרי עולם. לאחר שהפרקליטים שלי פנו לנשיא המדינה בבקשת חנינה, הופחת העונש ל-27 שנים. אני חושב שבשלב הזה השלמתי עם גורלי, והחלטתי ללי כתיבה המוקבלת בבתי-הסוהר.

שנאתי את השיטות המשתנות בכי לא, שאתה תלוי בכל פעם במי שמח ליט לשנות דברים, ולא תמיד לטובה. כמונה היתה שיטת המקל והגזר. כל אסיר שעבר עבירה משמעותית או אפילו פעוטה קיבל עונש על-ידי מכות עם אלות. עד היום ישנם אנשים שהוכו ונשארו נכים. וגם אז המשיכו לשבת. אחת השיטות היתה, התעלמות מוחלטת מהחרת סמים לכלא. ההני הלה פשוט רצתה פחות בלגאן, חיפשה שקט. אסירים לקחו סמים חופשי, והיו כאלה שהגיעו למצב שלא היה איכפת להם כלום. לא אוכל, לא ביקורים, כלום.

אז, בשנות השיבעים, לקחו בכלא אופיום וחשיש. ובייחוד כרוכים. כל החומרים היו להרדמה כמו פרודור-מול, פרנוקט, דורסדין, פרקודן, אסירים היו זורקים ולא ידעו מה עובר עליהם. תחת השפעת הסמים היו כאלה שלא קמו לעבודה, ומי שלא היה מסוגל לקום, היו יורדים עליו כאסח.

אז היו מעשי-סדרים בדרג גבוה והיה תוהו ובוהו. יותר מאוחר באה תקופת-ההפרדה, ואת אומרת הפרד ומשול. הנהלת הכלא, באמצעות מלשינים שלה, נהגה

לש. זו היתה החלטת היועץ המישיפטי לממשלה דאו, אהרון ברק. הבריקה הזו כוללת שלושה דברים: זריקת אמת (פנטוטל), מכונת-אמת והיפנוזה.

הנימוק שנמסר לי היה, כי במדינת ישראל לא קיים חוק כזה, וזאת למרות שבמישיפט של רס"ר חיים שימחון, שנאשם ברצח מירה ארצי מדגניה, כן נעשתה הבריקה, וזאת בהמלצת השר פט חיים כהן, שהיה אז היועץ המישיפטי.

השופט כהן אמר אז: רק תימישפע יבקש בדיקה כזאת.

הנימוק של אהרון ברק היה, כי אם בדיקה כזאת תתאפשר, לא יסכים אף נאשם להישיפט בלי הבריקה הזאת.

המקל והגזר

לאחר התשובה השלילית התי ייאשתי לגמרי, הבנתי שאין לי סיכויים להוכיח את חפותי בשום דרך ואשאר קבור בכלא. ואז החלטתי לכרות. יחד איתי ברחו עוד שיבעה אסירים, שלכל אחד היתה סיבה משלו. הבריחה היתה די ספונטאנית. לא היו תוכניות מיוחדות, כמו שכתבו אחר-כך.

ברחנו וכל הארץ עמדה או על הראש. יצחק קיש ואני נתפסנו בשכונת שפירא בתל-אביב. כמו שכתבו למשך

המעצר רמלה, ביוזמתו ועל אחריותו, להעלות אותי לאגף המתקדמים, וזאת כדי לאפשר לי להוכיח את עצמי. לא עיכלתי את השינוי שקרה לי. פיתאום, בלי הודעה מוקדמת, נותנים לי לצאת לחופשה ראשונה, אחרי 13 וחצי שנים. הייתי מבובל לגמרי. נסעתי לקרובי מישפחה שלי בחיפה, שערכו לכבודי סעודה חגיגית. ילדים מהמישפחה, שהיו קטנים כשאני נאסרתי, ראיתי אותם חיילים או נש"איים עם מישפחות.

אני בעצמי הייתי גרוש. יש לי ילדה בת 17 וחצי, שגרה עם גרושתי בחולון. אנחנו מאוד קשורים ואני רואה אותה בחופשות. עכשיו אנחנו נפגשים לעיתים קרובות יותר.

לפני שנתיים התחתנתי עם אשתי הנוכחית, פנינה, שהיא בת-דודתי, ובאה לבקר אותי במשך שנים עם המישפחה. פנינה גרה בינתיים עם המישפחה שלה בחיפה, עד שאשתחרר ויהיה לי בית משלי.

היא פנתה לנשיא-המדינה לפני שנתיים בבקשת-חנינה, והמאסר הומי תק מ'27 ל-26 שנה.

עד היום אני מרצה כבר 16 שנים בכלא, ואני מקווה כי מישוה יתייחס לכל המלצות שקיבלתי מאז שנת 1979. היום אני נחשב לאסיר למופת, והשילטונות של הכלא מאמינים בי.

בתחלה, לאחר החופשה הראשונה, קיבלתי חופש כל חודשיים ל-72 שעות. עכשיו אני נמצא בשיקום ומקבל חופשות בכל חודש למשך 96 שעות, אז אני מבלה עם מישפחתי.

ועדת-השיקום שבה משתתפים נציג מנציבות בתי-הסוהר, מנהל כלא מע"ק שיהו, סגן-המנהל, קציני-הביטחון, קציני-המודיעין, עובדת סוציאלית וקציני-השיקום — כולם בוועדה קבעו, פה אחד, שאני רשאי לצאת לשיקום.

בלי קללות, בלי אלימות

לאחר 14 שנים שישבתי בכלא רמלה העבירו אותי למעשיהו. הסבירו לי את התנאים והתמתי. סרדיהיום שלי מתחיל כשאני יוצא בשעה 6 בבוקר ונוסע באוטובוס מרמ"ל לתל-אביב.

המישפחה שלי רצתה לקנות לי אוטו, אבל בינתיים אסור לי לנהוג, עד שאשתחרר מהכלא.

בשעה 7 אני מגיע למיפעל המוצררי בשר ומתחיל בעבודה. אני מכין את הבשר למשגיח מטעם הרבנות, ויותר מאוחר אני יוצא לחלוקת בשר, כסוכן של המיפעל.

האנשים במיפעל מתנהגים אליי יפה ומתחשבים בי, המנכ"ל מכין אותי, מכיר את הבעיות שלי ומשקיע הרבה זמן ומאמץ כדי להחזיר אותי לחיים

שמחוץ לכלא (ראה מיסגרת בעמוד 14).

בימים הראשונים היה בי איזה פחד שאגיע לאיזה מקום במיסגרת העבודה ויהיו אותי, וזה עלול להפריע. אבל קרה ההיפך. כשהייתי בכמה מיפעלים, כדי לקבל הזמנות, הכירו אותי, קיבלו אותי יפה וגם איחלו לי שאצליח.

לפי דעתי, רעיון השיקום חשוב מאוד לאסיר, ואני רוצה לומר שבזכות גונדר רפי סויה משתקמים היום אסירים רבים.

מאז הגיע סויה השתנה הכל לטובה. לאסיר ניתן יחס אנושי והוא יודע שמישהו רואה לו. דוגמה לשינוי הוא גם ביקור כנייה-מישפחה. פעם נאלצו להכות שעות מחוץ לכלא בקור בחורף ובחום בקיץ. היום נכנו חדריי המתנה תחת קורת-גג ויש גם קיוסק. וכשהמישפחה ומבקרים מגיעים, נכני סים כעבור רבע שעה.

גם היחס בין האסיר לסוהר השתנה. הסוהרים, שנחשבו לאויבים, מדברים היום עם האסירים. ואפילו אחד מכבר את השני בסיגירות. אין קללות והיחס קורקטי.

האסיר מרגיש שונתנים בו אמון. וכמעט כל אסיר שעבר רבע מתקופת מאסרו יוצא כל חודשיים לחופשה של ארבעה ימים.

כתוצאה מכל הדברים האלה מחזיר האסיר לעצמו את צלם-האנוש, שאבר לו, ואז הוא מרגיש שגם הוא חייב לתת משהו ולהיות כסדר.

יש גם פחות אלימות. רוב הבריחות היום הן דווקא מכלא מעשיהו, שהוא כלא פתוח, ויש בו רק גדר נמוכה. קשה לקרוא לזה בריחה. יותר נכון לומר שזו מעילה באמון. הנהלת מעשיהו מנסה גם היא לבנות לאסירים תרמית אנושית, כפי שהנציב מבקש לעשות, ועוד דבר, עצם העובדה שמאפשרים לאסיר ללבוש בגדים משל לו ולא מאלצים אותו להופיע בכיגדי הכלא, גם כן תורמת להרגשה הטובה.

בן-אדם חדש

אני מרגיש היום כמו בן-אדם חדש. אני אסיר למופת. וכיום רוצה לבנות את העתיד שלי. יש בי גם תיקווה שיקצרו את המאסר. כמה זמן נשאר בסך הכל? עוד 16 חודש (אחרי ניכוי השליש). הרי תקופה זו כבר לא תשנה דבר. אנשים שרואים אותי אומרים לי שלא השתנית מאז שאסרו אותי ואחרי כל מה שעבר עליי, ושואלים אותי: "איך זה לא רואים עליך כלום?" אני עונה להם שזה כמו ששמים סרדינים בקופסה סגורה. גם הצורה שלהם לא משתנה במשך שנים.

סלומון על ספסל הנאשמים (1981) והשבוע (משמאל) גם סרדינים בקופסה אינם משתנים!